

Сердюк Б. М.
доцент НТУУ «КПІ»
Майстренко Н. В.
студентка НТУУ «КПІ»

УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Стаття містить відомості про сучасний стан інноваційних процесів в Україні. В ній йдеться про зміни, що сталися за останні десять років, наведені причини та фактори, що суттєво вплинули на формування теперішнього стану інноваційного розвитку країни, а також основні проблеми інноваційної діяльності підприємств України.

Досліджено ряд показників, що безпосередньо впливають на інноваційний розвиток економіки, зокрема джерела фінансування інноваційної діяльності, кількість наукових кадрів та чисельність організацій, що займаються розробкою та впровадженням інновацій. Зазначений порівняльний рейтинг податкових систем країн світу.

Відповідно до стратегії інноваційного розвитку України на 2010 – 2020 роки, наведено прогнозну оцінку питомої ваги обсягу реалізованої продукції за видами економічної діяльності на 2011-2025 р.р.

Також вказані основні способи вдосконалення інноваційної діяльності підприємств України.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інноваційна політика.

Вступ. Актуальність теми роботи полягає в тому, що ефективний розвиток інноваційної діяльності підприємств України здатен значно збільшити рівень їх конкурентоспроможності як на вітчизняному, так і на світовому ринках. Також зростає зацікавленість в економічному, науково-технічному та виробничому співробітництві з партнерами з інших країн, що сприяє залученню інвестицій, нових технологій та вивченню основних аспектів міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

Рівень конкурентоспроможності інноваційних підприємств України і цілому залежить від науково-технічного та інноваційного розвитку країни. Відповідно до цього забезпечення належного місця України в числі провідних країн світу можливе лише за умов удосконалення інноваційної моделі за рахунок активізації інноваційної діяльності за допомогою стимулюючих факторів держави та інвесторів.

Дослідженням проблем функціонування інноваційного сектору України та його розвитку займалась значна кількість вітчизняних вчених економістів, таких як Гончарова Н. П., Павленко І. А., Швиданенко Г. О. та інші.

Постановка завдання. Метою роботи є аналіз інноваційного розвитку та шляхів удосконалення інноваційної діяльності підприємств України.

Результати дослідження. З метою подолання кризових явищ в національній економіці та підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання нагальними завданнями сьогодення виступає налагодження інноваційних процесів для розвитку високотехнологічного виробництва.

Україна має високі показники розвитку сфер, що є першорядними джерелами інноваційного розвитку, але інноваційний потенціал використовується менш ефективно, порівняно з іноземними державами.

Головними чинниками, що стримують інноваційну діяльність вітчизняних підприємств залишаються нестача власних коштів, недостатня фінансова допомога держави, значні витрати на нововведення, економічний ризик, відсутність інформації про нові технології, відсутність кваліфікованого персоналу, відсутність попиту на продукції в країні та за її межами [1].

Для розвитку інноваційної діяльності України характерним є невисокі показники експорту високотехнологічних товарів та послуг. Дана ситуація є результатом формування міжнародної конкурентоспроможності, що базується на порівняльних перевагах та цінових факторах у вартості природних та трудових ресурсів.

Сучасний стан наукової сфери характеризується переважно теоретичними розробками нових технологій, що спричинено недостатнім фінансуванням та не підтримкою з боку держави впровадження у виробництво вітчизняних розробок. Також негативно впливає проведення ринкових реформ без врахування науково-технічного фактору, наслідком чого є скорочення обсягів капіталовкладень в науку з боку державного та приватного сектору.

В табл. 1 представлені основні джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств України.

Протягом останніх десяти років загальна сума витрат на інноваційну діяльність має тенденцію до зростання, проте переважну їх частину складають саме власні витрати, тоді як частка державних витрат на іноземних вкладень є порівняно невеликою. Це призводить до сталої тенденції у погіршенні матеріально-технічної бази та негативно позначається на результатах їх діяльності.

Важливим показником розвитку інноваційної діяльності є чисельність наукових організацій та кадрів. Наведемо динаміку зміни кількості наукових кадрів на організацій за останні роки.

За останні роки, кількість організацій, які виконували наукові дослідження скоротилась (в 2002 році – 1477, а в 2012 – 1208), як і чисельність науковців, яка має стійку тенденцію до зниження. Позитивним є лише те, що чисельність докторів наук в економіці України збільшилась, що говорить про зростання якісного рівня науковців.

Таблиця 1

Джерела фінансування інноваційної діяльності [4]

Роки	Загальна сума витрат. млн. грн.	У тому числі за рахунок коштів, млн. грн.			
		власних	Державного бюджету	Іноземних інвесторів	Інші джерела
2002	3013,8	2141,8	45,5	264,1	562,4
2003	3059,8	2148,4	93,0	130,0	688,4
2004	4534,6	3501,5	63,4	112,4	857,3
2005	5751,6	5045,4	28,1	157,9	520,2
2006	6160,0	5211,4	114,4	176,2	658,0
2007	10850,9	7999,6	144,8	321,8	2384,7
2008	11994,2	7264,0	336,9	115,4	4277,9
2009	7949,9	5169,4	127,0	1512,9	1140,6
2010	8045,5	4775,2	87,0	2411,4	771,9
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6541,2
2012	11480,6	7335,9	224,3	994,8	2925,6

Таблиця 2

Наукові кадри та чисельність наукових організацій в Україні [4]

Роки	Кількість організацій, які виконують наукові дослідження й розробки	Чисельність науковців, осіб	Чисельність докторів наук в економіці України, осіб
2002	1477	107447	11008
2003	1487	104841	11259
2004	1505	106603	11573
2005	1510	105512	12014
2006	1452	100245	12488
2007	1404	96820	12845
2008	1378	94138	13423
2009	1340	92403	13866
2010	1303	89534	14418
2011	1255	84969	14895
2012	1208	82032	15592

Основний зміст інноваційної стратегії розвитку України має полягати у формування досконалої та ефективної державної політики регулювання діяльності інноваційних підприємств. Здійснюючи політику регулювання і стимулювання інноваційного розвитку, держава повинна постійно вирішувати проблему балансу розподілу ресурсів між підприємствами. За цих умов надійною запорукою інтенсифікації інноваційної діяльності національних суб'єктів господарювання є добре зважена державна інноваційна політика, яка об'єднає науку, техніку, підприємництво, економіку та управління та торкнеться практично усіх сфер діяльності ринкової інфраструктури.

Для вдосконалення інноваційної моделі розвитку вітчизняної економіки велике значення мають фінансові ресурси, зокрема іноземні капіталовкладення, оскільки державне фінансування перебуває на низькому рівні (0,2 % від загального обсягу). Тоді як в зарубіжних країнах на досить значному рівні розкинуте венчурне інвестування інноваційної діяльності, а в Україні дана сфера потребує вдосконалення та незалежної державної підтримки. З допомогою венчурного фінансування активізуються інноваційні процеси, що виступають поштовхом для розвитку науки, виробництва і ринку. Венчурний капітал виступає основним джерелом фінансування інноваційно-активних підприємств світу [6].

Одним із чинників, які негативно впливають на інноваційний розвиток підприємств та відштовхують іноземних інвесторів є складність податкової системи України. Для іноземних інвесторів як легальних платників податків, українська система є занадто складною та обтяжливою для інноваційної діяльності, яку вони фінансують. Саме тому, необхідно переглянути та удосконалити податкову систему України, що значним чином підвищить рівень інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств та інноваційного розвитку.

Таблиця 3

Рейтинг податкових систем [3]

№	Країна	Сукупна податкова ставка, %	Кількість податків	Витрати часу, чол./год.
1	2	3	4	5
1	Мальдіви	9,1	1	до 1
2	Сінгапур	46,7	5	49
3	Китай, Гонконг	24,4	4	80
4	ОАЕ	14,4	14	12
...	...	-	-	-
177	Україна	57,3	99	2085

Досить складна, заплутана податкова система України викликає збільшення корупції та тіньового сектора економіки. Тому в країні зростає кількість планових та позапланових перевірок діяльності підприємств.

Отже, при вдосконаленні податкової системи України потрібно орієнтуватися на позитивний зарубіжний досвід таких країн, як Сінгапур та Китай. Оскільки, дана ситуація зменшить кількість податків, що в свою чергу спричинить скорочення витрат часу та полегшить порядок здачі податкової звітності. Також це дає змогу розширити економічні можливості підприємства, зменшує виробничі витрати, тим самим підвищивши ефективність функціонування та рівень конкурентоспроможності підприємства на національному та міжнародному ринку.

Для регулювання припливу іноземних інвестицій необхідно запровадити такі заходи, як: зменшення ставки податкового прибутку

інноваційно-активних підприємств з іноземними вкладеннями на умовах переміщення мінімального розміру можливих інвестицій; впровадження контролю державою за походженням інвестицій; створення єдиної державної організації щодо бази даних про інноваційну діяльність держави та можливість співпраці з іноземними державами; розвиток фінансової інфраструктури тощо [2].

Для підтримки інноваційної діяльності в Україні необхідно використати позитивний досвід іноземних країн, щодо способів стимулювання інноваційних процесів та діяльності інноваційно-активних підприємств. Важливим кроком має стати надання цільових субсидій підприємствам, які освоюють нові технології та створення податкової знижки на власні інвестиції в інноваційну діяльність, що сприятиме розвитку високотехнологічного виробництва, яке дасть змогу підвищити рівень конкурентоспроможності. Доцільно звільнити від оподаткування кошти, що спрямовані на підвищення кваліфікації та перепідготовку наукових кадрів.

В Україні розроблена стратегія інноваційного розвитку на 2010-2020 роки, що містить в собі правові, економічні, соціальні, екологічні, організаційні та інші складові інноваційного розвитку в умовах глобалізаційних процесів. В ній передбачається, що протягом зазначеного періоду економіку України буде переведено на інноваційну модель розвитку, а також будуть забезпечені економічна, соціальна та екологічна основи сталого розвитку України.

Наведемо прогнозну оцінку питомої ваги обсягу реалізованої інноваційної продукції за видами економічної діяльності (табл. 4).

Прогнозування технологічного розвитку України вказує на подальший стрімкий розвиток саме переробної промисловості – 12,5 %, найбільша частка в якій буде належати: харчовій галузі (10,2 %); хімічній та нафтохімічній (22,8 %); машинобудівній (28,5 %); целюлозно-паперовій (15 %). При песимістичному прогнозі обсяги реалізації інноваційної продукції хоч незначні, але все ж таки будуть – близько 8% від загальних обсягів реалізації товарів та послуг. За умови виходу України з фінансової кризи та при налагодженні податкової системи, державної політики регулювання діяльності ІАП оптимістичний прогноз досліджуваного показника становитиме 24,5 % від загального обсягу.

В перспективі, стратегічним завданням для національної економіки є використання конкурентних переваг у сфері високих технологій та переваг, поступове включення в систему іноземних інвестицій, що дасть змогу змінити роль та місце країни в системі міжнародного поділу праці.

Становлення України на шлях світової інтеграції повинно реалізуватися у відповідності до детально розробленого плану дій щодо збільшення рівня інноваційного розвитку, що базується на стійкій державній інноваційній політиці та поєднання ринкових методів управління. В перспективі інноваційно-інвестиційна діяльність кожного

виробничого підприємства України повинна стати не виключенням, а такою ж звичайною справою, як це відбувається в країнах ЄС.

Таблиця 4

Прогнозна оцінка питомої ваги обсягу реалізованої інноваційної продукції на 2011-2025 [5]

Галузі промисловості	Базовий варіант	Оптимістичний варіант	Песимістичний варіант
Промисловість	10,20	24,50	8,00
Добувна промисловість, в тому числі	3,50	5,80	5,10
добування енергетичних ресурсів	2,00	4,20	0,40
добування неенергетичних ресурсів	7,20	4,50	2,40
Переробна промисловість, у тому числі	12,50	30,00	8,00
Харчова промисловість	10,20	22,60	10,78
Легка промисловість	4,30	8,70	3,50
Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів	3,00	5,20	2,00
Целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність	15,00	24,80	12,00
виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення	2,20	1,59	1,33
Хімічна та нафтохімічна промисловість	22,80	17,82	14,85
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	3,20	1,49	1,24
Металургійне виробництво	5,40	7,50	3,70
Машинобудування, у тому числі	28,50	32,30	15,00

Висновки. Отже, важливим елементом розвитку інноваційної діяльності в Україні є розробка ефективної державної політики у сфері акумуляції грошових коштів, спрямованих на фінансування підприємств та організації, що займаються інноваційною діяльністю. Вдосконалення потребує також система оподаткування інноваційно-активних підприємств та законодавча база щодо регулювання інноваційної діяльності.

При можливій підвищеній увазі, щодо реалізації найбільш значущих для народного господарства цільових науково-технічних програм та оптимальна система їх фінансування мають стати в майбутньому важливими передумовами економічного зростання України.

Список використаних джерел

1. Бреус С.В. Аналіз інноваційної діяльності промислових підприємств України [Текст] / С.В. Бреус // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №5. – С.121–128.
2. Ковальчук С.С. Інноваційна діяльність як пріоритет економічного розвитку України / С.С. Ковальчук// Фінанси України. – 2004. – №7. С. 96-103.

3. Комеліна О.В. Напрямки вдосконалення фінансового механізму забезпечення інноваційної діяльності в Україні в сучасних умовах /О.В. Комеліна // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – №17. – С.21-28.

4. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : стат. зб. – К. : ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2011. – 282 с.

5. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. [Електронний ресурс]. – Доступний з (<http://www.kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/doccatalog/list? currDir=48718>).

6. Харів П.С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів / П.С. Харів// Тернопіль: Економічна думка. – 2003. – С. 213.

Сердюк Б. Н.

доцент НТУУ «КПІ»

Майстренко Н. В.

студентка НТУУ «КПІ»

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ

Статья содержит сведения об современном состоянии инновационных процессов в Украине. В ней говорится об изменениях, которые произошли за последние десять лет (2002-2012), указаны причины и факторы, которые существенно повлияли на формирование нынешнего состояния инновационного развития страны, а также основные проблемы инновационной деятельности предприятий Украины.

Исследован ряд показателей, которые непосредственно влияют на инновационное развитие экономики, в том числе источники финансирования инновационной деятельности, количество научных кадров и чисельность организаций, которые занимаются разработкой и внедрением инноваций. Указанный сравнительный рейтинг налоговых систем стран мира.

Согласно стратегии инновационного развития Украины на 2010-2020 года, приведено прогнозную оценку удельного веса объема реализованной продукции по видам экономической деятельности на 2011-2025 года.

Также указаны основные способы усовершенствования инновационной деятельности предприятий Украины.

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, инновационная политика.

Serdiuk B. M., Maystrenko N. V.

IMPROVE THE INNOVATION ACTIVITIES OF ENTERPRISE UKRAINE

This article contains information about the current state of innovation in Ukraine. It refers to the changes that have occurred over the last decade (2002-2012), the reasons and factors that significantly influenced the current state of

innovation development, and basic problems of innovation activities of enterprises in Ukraine.

Research number of indicators that directly affect the innovative development of the economy, including the source of funding innovation, the number of academic staff and the number of organizations involved in the development and implementation of innovations. The above comparative ranking of tax systems around the world.

According to the strategy of innovative development of Ukraine for 2010-2020 are listed estimate the proportion of sales by sector in 2011-2025 years.

Also shows the main ways to improve innovation activity in Ukraine.

Keywords: innovation, innovative activity, innovation policy.

Скловська Є.Г.

к.т.н., доцент НТУУ «КПІ»

Горбатюк Ю.В.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ПОРІВНЯННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ТЕПЛОВИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ З РІЗНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ ВИРОБІТКУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

Статтю присвячено порівнянню економічних показників інвестиційних проектів теплових електростанцій з різними технологіями виробітку електроенергії. У роботі розглянуто три технології виробітку електроенергії: газотурбінну, парогазову та паросилову. Проаналізовано основні економічні показники, які показують доцільність здійснення проектів.

Ключові слова: економічні показники, інвестиція, інвестиційний проект, тепла електростанція, капіталовкладення.

Вступ. Обладнання теплових електростанцій України вже відпрацювало свій розрахунковий ресурс: 92,1 % енергоблоків ТЕС відпрацювали свій розрахунковий ресурс (100 тис. годин), а 63,8 % енергоблоків перетнули визнану у світовій енергетичній практиці межу граничного ресурсу та межу фізичного зносу відповідно 170 тис. та 200 тис. годин і потребують модернізації чи заміни. За останні 25 років в Україні не було введено жодного енергоблоку на ТЕС, а раніше введені блоки є застарілими не тільки фізично, але і морально, [3]. Отже проектування нових ТЕС із сучасним обладнанням на надкритичні параметри є досить актуальним.